

УДК 34.03(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2025.1.52>

А. Ю. Бойчук

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри публічного управління та цифрової економіки
Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку
ORCID ID: 0009-0006-2272-7130

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ СУДОВОЇ ВЛАДИ ЯК ПРИНЦИП СУДОЧИНСТВА

У статті розглянуто незалежність судової влади як фундаментальний принцип функціонування демократичної правової держави. Проаналізовано її нормативно-правове закріплення в Конституції України, законах України, міжнародних нормативно-правових актах (зокрема, у ст. 6 Європейської конвенції з прав людини та Бангалорських принципах поведінки суддів). Приділено увагу рішенням Конституційного Суду України та Верховного Суду, де наголошено на гарантіях інституційної та персональної незалежності суддів, що є невід'ємними елементами права на справедливий суд.

У дослідженні обґрунтовано, що незалежність судової влади необхідно розглядати як системний феномен, що поєднує організаційно-правові гарантії, доктринальні підходи та реальні механізми захисту суддів від зовнішнього впливу.

Наголошено, що інституційна незалежність судової влади є передумовою безсторонності кожного судді, а персональна незалежність суддів – гарантією забезпечення стабільності й авторитету всієї судової системи. Підкреслюється, що під час дії правового режиму воєнного стану та реформування правосуддя, особливої актуальності набуває забезпечення судової влади від політичного, економічного чи іншого впливу, адже лише за таких умов суди здатні виконувати роль арбітра, гаранта справедливості й захисника прав і свобод людини.

Проаналізовано ряд праць вітчизняних дослідників, що присвячені незалежності судової влади як принципу судочинства. Акцентовано увагу на незалежності судової влади як ключового чинника утвердження верховенства права. Зроблено висновок, що незалежність суду – це не лише юридична гарантія, а й цінність, що визначає рівень демократичності суспільства та довіру громадян до держави. Вона охоплює організаційну, функціональну та процесуальну автономію судів, яка забезпечує реальне втілення права на справедливий суд, недопущення будь-якого зовнішнього тиску й формування обґрунтованої судової практики. Встановлено, що незалежність судової влади постає як багатовимірна категорія, що інтегрує правові, доктринальні та практичні засади судочинства і становить необхідну умову побудови сучасної правової держави в Україні.

Ключові слова: суд, судова влада, незалежність судової влади, незалежність суддів, правосуддя, Конституційний суд України, Верховний суд України, судові рішення, система законодавства, доктрина.

Вступ. В умовах дії правового режиму воєнного стану, подальшої судової реформи питання незалежності судочинства має значення для забезпечення справедливості, відповідності до закону та для забезпечення прав і свобод людини та верховенства права.

Мета і завдання дослідження. Комплексне дослідження незалежності судової влади як принципу судочинства. Виходячи

з мети, ставляться наступні завдання: розглянути поняття «незалежність судової влади», яке надається йому у нормативно-правових актах, рішеннях судових органів, доктринальному рівні; простежити єдність і різноманітні підходи до розуміння незалежності судової влади; надати визначення поняття «незалежність судової влади».

Методологія дослідження питання незалежності судової влади складається

із загальнонаукових, конкретно-наукових та спеціально-юридичних підходів та методів пізнання юридичного буття.

Базовим серед них є діалектичний метод, який характеризує незалежність судової влади як складне та багатоаспектне явище.

Аксіологічний підхід надав можливість показати, що дослідження підходів до розуміння незалежності судової влади сприяє глибшому усвідомленню ціннісної природи цього феномена, розкриттю його зв'язку з ідеєю свободи та справедливості, а також формуванню цілісного бачення доступу до правосуддя як невід'ємної складової верховенства права та ефективного захисту прав людини.

Науковий плюралізм, як неодмінна умова сучасних юридичних досліджень, у поєднанні із структурно-функціональним підходом надав змогу охопити максимально можливу множину наукових підходів до розуміння категорії «незалежність судової влади».

Герменевтичний метод став у нагоді під час опрацюванні нормативно-правової бази, рішень Конституційного суду України, Верховного суду України, Європейського Суду з прав людини, що стосуються незалежності судової влади.

Формально-юридичний метод використовувався для осмислення проблемних питань у сфері незалежності судової влади.

Огляд літератури. Питання незалежності судової влади є наріжним каменем сьогодення. Йому присвячено значну кількість публікацій, але практичні аспекти втілення судочинства вказують на те, що питання є далеко не вичерпаним. А отже є і простір для розвитку теоретичних питань, які стосуються розвитку судочинства.

Питання принципу судочинства досліджувалися у доробках В. Миколаєць, І. Котович [1], які розглянули принципи та процедури судочинства. А. Остащенко [2] розглянув принципи судочинства. І. Андрієчко [3] проаналізувала принципи господарського судочинства, їх роль у реалізації процесуальних прав та обов'язків учасниками судового процесу. С. Ніщимна [4] розглянула принципи правосуддя в Україні. Я. Берназюк [5] розглянув конституційні принципи судочинства та обов'язок суду інформувати учасників

справи про хід її розгляду. Я. Богів [6] проаналізувала принципи правосуддя як основу функціонування судової системи. В. Лазарєв [7; 8; 9] у своїх доробках дослідив діяльність Конституційного суду України. О. Колісник [10] було проаналізовано запровадження принципу верховенства права в національне судочинство.

Стосовно незалежності судової влади, то О. Крижова [11] проаналізувала сутність незалежності судової влади та суддів як основну умову панування верховенства права у суспільстві. Є. Назимко, Г. Буга [12] встановили, що принцип незалежності суддів забезпечує важливу роль судової гілки влади в механізмі захисту прав і свобод громадян та є запорукою реалізації права на судовий захист. О. Кучинська, Ю. Циганюк [13] присвятили своє дослідження з'ясуванню системності поняття «незалежність суду». Т. Попович [14] дослідила особливості функціонування судової гілки влади в державах Центральної Європи. І. Пивовар [15] розглянула особливості нормативного закріплення незалежності суддів у контексті сучасних правових реформ. В. Сердинський [16] проаналізував різні доктринальні підходи до визначення поняття суддівської незалежності. Водночас, вектор наукових досліджень вказує на те, що дослідження цього питання не вичерпано.

Результати дослідження та дискусія. Конституція проголошує, що державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову (ст. 6 Конституції України) [17, с. 5]. Незалежність судової влади як частини державної влади забезпечується гарантіями незалежності та недоторканості суддів – носіїв цієї влади, що прямо передбачено статтею 126 Конституції України. Такими гарантіями є, зокрема, здійснення правосуддя виключно судами, особливий порядок призначення, притягнення до відповідальності та звільнення суддів, здійснення правосуддя відповідно до встановленої законом процедури, недопустимість втручання у здійснення правосуддя, впливу на суд або суддів у будь-який спосіб, неповаги до суду та встановлення відповідальності за такі діяння, особливий порядок фінансування та організаційного забезпечення судів, належне матеріальне забезпечення суддів

[18, с. 20]. Отже, першочергово, принцип незалежності судової влади закріплено на конституційному рівні.

Продовжуючи дослідження незалежності судової влади, варто звернути увагу на те, що, згідно зі статтею 9 Конституції України [19], в Україні діє п. 1. ст. 6 Європейської конвенція з прав людини [20], який проголошує: «кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом», у якому теж концентрується увага на незалежності суду.

У Бангалорських принципах поведінки суддів зазначається, що незалежність судових органів є передумовою забезпечення правопорядку й основною гарантією справедливого вирішення справи в суді. Суддя повинен здійснювати свою судову функцію незалежно, виходячи виключно з оцінки фактів, відповідно до свідомого розуміння права, незалежно від стороннього впливу, спонукання, тиску, загроз чи втручання, прямого чи опосередкованого, що здійснюється з будь-якого боку та з будь-якою метою [21].

Торкаючись галузей права, маємо зазначити, що у кримінальному праві, зокрема, статтею 376 Кримінального кодексу України [22] встановлюється відповідальність за втручання в діяльність судових органів, чим гарантується незалежність судової влади.

У Кримінальному процесуальному кодексу України [23] у ст. 21 зазначається «... незалежним і неупередженим судом, створеним на підставі закону». І знову, ми стикаємося зі згадкою незалежності суду.

Законом України «Про судоустрій і статус суддів» [24] детально регулюється незалежність суду. Зокрема, ст. 6 означеного нормативно-правового акту, встановлює: «здійснюючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Суди здійснюють правосуддя на основі Конституції і законів України та на засадах верховенства права». Також статтею 48 цього Закону передбачено гарантії незалежності суддів.

Також Конституційний Суд України неодноразово розглядав питання незалежності судової влади, підкреслюючи її ключову роль у забезпеченні верховенства права та захисті прав людини. Так,

у рішенні від 27.10.2020 р. № 13-р/2020 Конституційний Суд України наголошує, що будь-який тиск представників законодавчої та виконавчої влади на судову владу неможливий, у тому числі під час розгляду справ, також не допускається втручання в її діяльність з метою прийняття тих чи інших рішень. Незалежність судової влади є одним із головних принципів її ефективної діяльності, тобто будь-який вплив законодавчої та виконавчої влади виключається повністю.

Таким чином, незалежність суддів є невід'ємною складовою їхнього статусу, а конституційний принцип незалежності суддів забезпечує важливу роль судової гілки влади в механізмі захисту прав і свобод громадян та є запорукою реалізації права на судовий захист.

Незалежність суддів є основною передумовою функціонування самостійної й авторитетної судової влади, здатної забезпечити об'єктивне та безстороннє правосуддя, ефективно захистити права і свободи людини і громадянина. Принцип незалежності суддів означає процесуальну діяльність під час здійснення правосуддя в умовах, що виключають сторонній вплив на суддів. Гарантії незалежності суддів – це передбачені належні засоби мінімізації та усунення негативних впливів на суддів під час відправлення ними правосуддя, спрямовані на ухвалення законного й обґрунтованого рішення.

Самостійність і незалежність органів судової влади та конституційного контролю означає, що вони виконують свої функції без жодного втручання у свою діяльність, не залежать від органів законодавчої та виконавчої влади, тому будь-який їхній вплив на судову владу повинен припинятися на етапі призначення суддів.

Конституційний Суд України зазначає, що виконання покладених на органи судової влади та конституційного контролю функцій щодо захисту прав і свобод людини і громадянина, здійснення контролю за конституційністю діяльності органів державної влади, гарантування системи поділу державної влади неможливі в разі будь-яких форм тиску на суддів системи судоустрою та суддів Конституційного Суду України.

Таким чином, інституційна незалежність судової влади є передумовою незалеж-

ності і безсторонності кожного окремого судді, тоді як незалежність, безсторонність кожного з них є умовою забезпечення інституційної незалежності судової влади [25]. Отже, можемо означити, що у цьому рішенні Конституційний Суд України наголосив, що інституційна незалежність судової влади є передумовою незалежності кожного судді, а незалежність суддів – умовою забезпечення інституційної незалежності судової влади. Суд також зазначив, що незалежність судової влади є суттєвою частиною принципу верховенства права та покликана забезпечувати кожній людині право на справедливий суд.

У рішенні від 11.06.2020 р. № 7-р/2020 Конституційний Суд України [26] підкреслив, що закріплення на конституційному рівні положень щодо незалежності суддів створює найважливішу гарантію додержання конституційних прав і свобод людини. Також було зазначено, що встановлення кримінальної відповідальності за постановлення «завідомо неправосудного» судового рішення створює ризики для впливу на суддів.

У рішенні від 26.03.2024 р. № 3-р(II)/2024 Конституційний Суд України [27] наголосує, що «приписи Конституції України, що гарантують незалежність та недоторканність суддів, пов'язані з принципом поділу державної влади й зумовлені потребою забезпечувати основи конституційного ладу, права людини, гарантувати самостійність і незалежність судової гілки влади».

Поряд з Конституційним Судом України, питанням незалежності судової гілки влади приділяв увагу і Верховний суд України. Зокрема у Постанові від 13.06.2007 р. № 8 Верховний суд України зазначає наступне: «незалежність судової влади, її рівність із законодавчою та виконавчою владою є невід'ємними ознаками правової держави, в якій кожен має право на судовий захист своїх прав і свобод. Незалежність судів встановлена в Україні як конституційний принцип організації та функціонування судів з метою забезпечення права осіб на такий захист» [28].

Також поняття незалежності судової влади розглядалася і на доктринальному рівні. О. Бориславська зазначає, що незалежність судової влади – це її обов'язковий риса в умовах функціонування конститу-

ційної держави. Виконання покладених на неї функцій щодо захисту прав і свобод людини й громадянина, прав та інтересів юридичних осіб, здійснення контролю за законністю й конституційністю діяльності органів державної влади, гарантування системи поділу державної влади загалом неможливі в разі політичного чи іншого тиску на суддів [29, с. 60].

В. Городовенко стверджує, що незалежність судової влади є складним та багатогранним явищем, оскільки її слід розглядати як недопущення будь-якого неправомірного стороннього впливу на судову владу, повноцінну її автономність від інших гілок влади, що не лише означає невтручання у функцію правосуддя, а й передбачає дотримання суддівської незалежності в усіх її аспектах, проявах, гарантіях незалежності та недоторканності суддів у повному обсязі. Така незалежність є універсальною у конституційно-правовому вимірі з огляду на її значущість як істотної вимоги принципу поділу влади, верховенства права та права на судовий захист [30, с. 92].

О. Щербанюк артикулює, що самостійність і незалежність судової влади на сучасному етапі є умовою конституційно-правового прогресу, реалізації конституційних принципів правового статусу особи [31, с. 80].

С. Чорна підкреслює, що незалежність судової влади є одним із головних принципів ефективної діяльності суду. Реальна незалежність суду має виключати будь-який вплив державних органів, політичних партій, громадських рухів та їхніх лідерів на судову владу. Це положення набуває особливої актуальності в умовах багатопартійності, політичного плюралізму, а також для суспільства, які й досі мають усе ще не здолані традиції авторитарного керівництва та політичної або владної залежності суду, коли суд можуть використовувати як «кишеньковий додаток» інших гілок влади або його діяльність може підпадати під вплив різних політичних сил [32, с. 138; 33, с. 385].

Висновки. Маємо констатувати, що категорія «незалежність судової влади» закріплена в ряді нормативно-правових актів, судовій практиці та доктрині, що свідчить про його ключове значення для функціонування правової держави.

У Конституції України, нормативно-правових актах наголошено на інституційній і персональній незалежності судів та суддів. Водночас, Конституційний Суд України неодноразово підкреслював, що незалежність судової влади є запорукою реалізації принципу верховенства права та гарантією ефективного судового захисту. У рішеннях Конституційного Суду України та Верховного суду України зосереджується увага на розгляді принципу незалежності як передумови для недопущення будь-якого впливу на суд або суддів, а також як елементу демократичної системи поділу влади.

На доктринальному рівні, незалежність судової влади розглядається як багатоаспектне поняття, що охоплює не лише організаційну та функціональну автономію судової системи, а й гарантії незалежності кожного судді. Також, слід зважати на те, що на нормативному рівні, розуміння «незалежності судової влади» зосереджується на юридичних гарантіях і механізмах реалізації. У актах Конституційного суду України і Верховного суду України – на конкретному застосуванні цього принципу у практиці.

Отже, «незалежність судової влади» слід розуміти як принцип, що означає організаційну, функціональну та процесуальну автономію судових органів і суддів у здійсненні правосуддя, за умов виключення будь-якого впливу з боку інших гілок влади, юридичних і фізичних осіб. Таким чином, незалежність судової влади є не лише основоположною конституційною засадою, а й необхідною умовою функціонування демократичного суспільства, де суд виступає не інструментом впливу, а гарантом законності, справедливості та прав людини.

Список використаної літератури:

1. Миколаєць В. А., Котович І. О. Принципи та процедури судочинства («Цивільне судочинство») : навчальний посібник. Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. 150 с.
2. Остащенко А. С. Поняття принципів адміністративного судочинства та їх система. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія : Право.* 2023. Вип. 80. Ч. 1. С. 526-529. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.80>.
3. Андрієчко І. Загальна характеристика принципів господарського судочинства. *Підприємництво, господарство і право.* 2019. № 12. С. 85-92. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.12.16>.
4. Ніщимна С. О. Принципи правосуддя в Україні: конституційно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2024. № 6. С. 57-59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-6/12>.
5. Берназюк Я. Конституційні принципи судочинства та обов'язок суду інформувати учасників справи про хід її розгляду. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/KU_notifying_appeal_bernaziuk.pdf
6. Богів Я. Принципи правосуддя як основа функціонування судової системи. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки".* 2022. № 4(36). С. 30-37. DOI: <https://doi.org/http://doi.org/10.23939/law2022.36.030>.
7. Лазарев В. В. Питання гендерної рівності у рішеннях Конституційного Суду України. *Соціально-гуманітарні виміри правової держави : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 27 жовтня 2022 р.).* Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 176-179.
8. Лазарев В. В. Тлумачення юридичної термінології Конституційним Судом України. *Право і безпека.* 2020. № 4. С. 116-121. DOI: <https://doi.org/10.32631/rb.2020.4.18>.
9. Лазарев В. В. Юридичні позиції Конституційного Суду України щодо прав і свобод людини. *Ювілейні наукові читання, присвяч. пам'яті акад. Володимира Володимировича Копейчикова (до 100-річчя з дня народження) : зб. матеріалів (м. Київ, 17 лист. 2023 р.).* Київ : 7БЦ, 2023. С. 91-95.
10. Колісник О. В. Запровадження принципу верховенства права в національне судочинство. *Державне будівництво та місцеве самоврядування.* 2011. Вип. 21. С. 84-94.
11. Крижова О. Г. Незалежність судової влади та суддів у контексті реалізації принципу верховенства права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2017. Вип. 45(1). С. 15-18.
12. Назимко Є. С., Буга Г. С. Принцип незалежності суддів. *Правова позиція.* 2023. № 4(41). С. 61-64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-4.12>.

13. Кучинська О. П., Циганюк Ю. В. Системність поняття «незалежність суду». *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 4. С. 94-100.
14. Попович Т. П. Незалежність судової гілки влади (на прикладі держав центральної Європи). *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 3. С. 52-55.
15. Пивовар І. В. Незалежність суддів у контексті сучасних правових реформ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2014. № 10-1. Т. 1. С. 46-48.
16. Сердинський В. Незалежність судді: організаційні гарантії. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 3(31). Vol. 2. С. 164-170. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.2.29>.
17. Різник С. Про незалежність судової влади в Україні: конституційні виклики сьогодення. *Український часопис конституційного права*. 2019. № 3. С. 3-15. DOI.org/10.30970/jcl.3.2019.1.
18. Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні : щорічна доповідь за 2023 рік. Київ, 2024. 51 с.
19. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>
20. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) : Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
21. Бангалорські принципи поведінки суддів : ООН; Принципи, Міжнародний документ від 19.05.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67#Text
22. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
23. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
24. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
25. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про запобігання корупції“, Кримінального кодексу України : Рішення Конституційного суду України від 27.10.2020 р. № 13-п/2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20?utm_source=chatgpt.com#top
26. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 55 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 375 Кримінального кодексу України : Рішення Конституційного суду України від 11.06.2020 р. № 7-п/2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-20?utm_source=chatgpt.com#Text
27. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Євграфової Єлизавети Павлівни щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого припису пункту 7 розділу XII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402-VIII (про єдиний статус суддів в Україні) : Рішення Конституційного суду України від 26.03.2024 р. № 3-п(II)/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-24#Text>
28. Про незалежність судової влади : Постанова Верховного суду України від 13.06.2007 р. № 8. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/v0008700-07?utm_source=chatgpt.com#Text
29. Бориславська О. Незалежність судової влади як умова існування конституціоналізму. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2015. № 6(16). С. 57-61.
30. Городовенко В. Інституційна незалежність судової гілки влади в Україні: конституційно-правовий аспект. *Вісник Конституційного Суду України*. 2021. № 1. С. 81-92.
31. Щербанюк О. В. Самостійність і незалежність судової влади як умова конституційно-правового прогресу. *Альманах права*. Вип. 7 : Право і прогрес: складові забезпечення в сучасних умовах. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2016. С. 79-82.
32. Чорна С. З. Принцип самостійності як важливий конституційний принцип організації та діяльності судової влади в Україні. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 135-141. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-1.22>.
33. Основи демократії : підручник / за заг. ред. А. Ф. Колодій. Львів : Астролябія, 2009. 832 с.

Boichuk A. Yu. Independence of the judiciary as a principle of justice

The article examines the independence of the judiciary as a fundamental principle of a democratic state governed by the rule of law. It analyses its legal basis in the Constitution of Ukraine, Ukrainian laws, and international legal acts (in particular, Article 6 of the European Convention on Human Rights and the Bangalore Principles of Judicial Conduct). Attention is paid to the decisions of the Constitutional Court of Ukraine and the Supreme Court, which emphasise the guarantees of institutional and personal independence of judges, which are integral elements of the right to a fair trial.

The study argues that the independence of the judiciary should be viewed as a systemic phenomenon that combines organisational and legal guarantees, doctrinal approaches and real mechanisms for protecting judges from external influence.

It is emphasised that the institutional independence of the judiciary is a prerequisite for the impartiality of each judge, and the personal independence of judges is a guarantee of the stability and authority of the entire judicial system. It is emphasised that during the legal regime of martial law and the reform of justice, it is particularly important to protect the judiciary from political, economic or other influences, because only under such conditions can the courts fulfil their role as arbiters, guarantors of justice and defenders of human rights and freedoms.

A number of works by domestic researchers devoted to the independence of the judiciary as a principle of justice have been analysed. The focus is on the independence of the judiciary as a key factor in establishing the rule of law. It is concluded that the independence of the courts is not only a legal guarantee but also a value that determines the level of democracy in society and the trust of citizens in the state. It encompasses the organisational, functional and procedural autonomy of courts, which ensures the realisation of the right to a fair trial, the prevention of any external pressure and the formation of sound judicial practice. It has been established that the independence of the judiciary is a multidimensional category that integrates the legal, doctrinal and practical foundations of the judicial process and is a necessary condition for building a modern constitutional state in Ukraine.

Key words: court, judiciary, independence of the judiciary, independence of judges, justice, Constitutional Court of Ukraine, Supreme Court of Ukraine, court decisions, legislative system, doctrine.